

Jubileusz 25-lecia systemu wsparcia osób niepełnosprawnych

Materiały z obchodów Jubileuszu, które odbyły się w Sali Kolumnowej RP oraz w Teatrze Palladium 26 września 2016 r.

Jubileusz 25-lecia systemu wsparcia osób niepełnosprawnych rozpoczął się konferencją zorganizowaną w Sejmie RP. Konferencja odbyła się pod honorowym Patronatem Pana Marka Kuchcińskiego, Marszałka Sejmu.

Zaproszonych gości przywitał Pan Krzysztof Michałkiewicz Pełnomocnik Rządu do Spraw osób Niepełnosprawnych i przekazał głos Pani Minister Elżbiecie Rafalskiej.

Wystąpienie Pani Minister Elżbiety Rafalskiej

Na podstawie ustawy z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w ówczesnym Ministerstwie Pracy i Polityki Socjalnej ustanowiony został Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Kontynuatką tej pierwszej ustawy jest wielokrotnie nowelizowana ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Była to pierwsza ustawa, w której znalazło się miejsce na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych. Konferencja jubileuszowa została zorganizowana, żeby podsumować 25 lat działania systemu wsparcia.

- Bez wątplenia na przestrzeni tych lat dokonał się znaczący postęp w zakresie funkcjonowania poszczególnych instrumentów wspierania aktywizacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych, powiedziała Pani Minister.

Następnie przytoczyła dane statystyczne, według wyników kwartalnego reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) prowadzonego przez GUS, w 2015 roku w Polsce mieszkało 22 607 tys. osób w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat; mężczyźni 18-64 lata), z czego 8,2% (1 864 tys.) było osób niepełnosprawnych prawnie. Wśród niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym przeważali mężczyźni (61,6%) oraz mieszkańcy miast (60%). Praca zawodowa odgrywa ważną rolę w rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem. Pomimo, że bezrobocie w grupie osób niepełnosprawnych w ostatnich latach spada, to ciągle jest wyższe niż w grupie osób sprawnych. W 2015 r. współczynnik aktywności zawodowej dla osób niepełnosprawnych kształtował się na poziomie 25,9%, stopa bezrobocia 13,0%, a wskaźnik zatrudnienia wynosił 22,5%. W II kwartale 2016 r. współczynnik aktywności zawodowej dla osób niepełnosprawnych kształtował się na poziomie 24,2%, stopa bezrobocia 11,5%, a wskaźnik zatrudnienia wynosił 24,2%. Ten ostatni w Europie Zachodniej oscyluje wokół 35%, tak więc jeszcze wiele wyzwań i pracy przed nami.

W związku rysującymi się coraz wyraźniej pozytywnymi tendencjami odnośnie sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy zaobserwowano też budujące zmiany na chronionym rynku pracy. W porównaniu do grudnia 2015 r., w czerwcu br. nastąpił niewielki wzrost zatrudnienia – o ponad 500 osób.

Pani Minister wyraziła nadzieję, że to stała tendencja, zwłaszcza, że obserwuje się też poprawę efektywności instytucji wprowadzających na rynek pracy. Niewątpliwie sprzyjać będą temu również planowane reformy systemu oświaty zmierzające do jego udrożnienia na rzecz osób niepełnosprawnych tak, by umożliwić im podnoszenie kwalifikacji.

Nadmieniła również, że przed 1990 r. polski model zatrudniania i rehabilitacji zawodowej niepełnosprawnych opierał się głównie o spółdzielnie inwalidów, celem których była rehabilitacja zawodowa i społeczna poprzez pracę we wspólnym przedsiębiorstwie. Realizacji tego celu służyły rozwiązania ekonomiczne, organizacyjne i rehabilitacyjne. Spółdzielczy model rehabilitacji zawodowej powstał po I wojnie światowej i przetrwał do 1990 r., do czasu transformacji. Pojęcie "polskiej szkoły rehabilitacji" nierozzerwalnie wiąże się z nazwiskami kilku wielkich postaci polskiej medycyny. Pionierami rehabilitacji w Polsce byli profesorowie Wiktor Dega i Marian Weiss. Najważniejszym osiągnięciem prof. Degi było opracowanie czterech zasad postępowania rehabilitacyjnego:

- dostępność (dostępność dla wszystkich),
- kompleksowość (uwzględnienie wszystkich aspektów: leczniczego, psychologicznego, społecznego, zawodowego),
- wczesne zapoczątkowanie,
- ciągłość (powiązanie rehabilitacji medycznej ze społeczną i zawodową).

Te cztery zasady pozostają wciąż aktualne i nadal stanowią wyzwanie dla systemu rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Zadaniem państwa jest zapewnienie sprawnego działania kompleksowego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych. Obecnie w ramach prac resortu, ale także innych resortów, dokonywana jest analiza funkcjonujących rozwiązań. Posłuży ona opracowaniu założeń Strategii na rzecz osób niepełnosprawnych oraz Narodowego Programu Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych. Działania te są ściśle skorelowane z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Pani Minister podkreśliła, że warunkiem aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym jest szeroko pojęta dostępność. To ona umożliwia aktywny udział tych osób we wszystkich obszarach życia. Nie można zapominać o determinacji tych osób, czego dowodem są osiągnięcia polskiej reprezentacji paraolimpijczyków. Działania na rzecz wdrożenia odpowiednich rozwiązań są szczególnie istotne w świetle realizacji zobowiązań wynikających z ratyfikowanej przez Polskę Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Postanowienia Konwencji znajdują wprawdzie odzwierciedlenie w polskim ustawodawstwie, tym niemniej wciąż pozostaje wiele do zrobienia w dziedzinie zapewnienia pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym a tym samym realizacji ich praw.

Bardzo ważne jest też efektywne wykorzystanie środków finansowych, w szczególności środków PFRON, przeznaczanych na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Pani Minister zaznaczyła, że podejmowane działania na rzecz osób niepełnosprawnych są odpowiedzią na ich oczekiwania. Wyraziła również nadzieję, że dzisiejsza konferencja przyczyni się do naświetlenia tych zagadnień.

Na koniec Pani Minister podziękowała wszystkim osobom, które przez 25 lat były zaangażowane w kształtowanie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych. Wyraziła nadzieję, że planowane działania ulepszą dziś funkcjonujący system i efektem tej konferencji będzie nie tylko podsumowanie działań, ale też wyciągnięcie wniosków na przyszłość.

Wystąpienie Pana Konstantego Radziwiła, Ministra Zdrowia

Pan Minister podkreślił znaczenie działań Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Ministra Rodziny, Pracy i Polityki społecznej dla sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce. Ministerstwo Zdrowia również pracuje nad wieloma udogodnieniami, które umożliwią osobom niepełnosprawnym swobodniejsze funkcjonowanie.

- Poprzeczka cały czas jest podnoszona, ponieważ rosną oczekiwania – powiedział Pan Minister i dodał, że szczególnego wsparcia wymagają dzieci niepełnosprawne od urodzenia oraz ich rodziny. Wielkim wyzwaniem dla Państwa jest włączenie niepełnosprawnej młodzieży do życia społecznego i korzystania z pełni praw. Wyraził też nadzieję na wsparcie ze strony MRPiPS w działaniach Zespołu ds. Poprawy Sytuacji Osób Niepełnosprawnych i ich rodzin.

Głos ponownie zabrał Krzysztof Michałek i odczytał [list do uczestników napisany przez Marka Kuchcińskiego, Marszałka Sejmu](#).

Odnaczenia

W kolejnej części konferencji medalami Primus in Agendo, czyli pierwszy w działaniu, odznaczeni zostali pracownicy Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych:

- Alina Wojtowicz-Pomierna,
- Jan Lach,
- Małgorzata Kiełducka,
- Anna Iwańczyk,
- Magdalena Szymańska.

W imieniu odznaczonych podziękowania złożyła Pani Alina Wojtowicz-Pomierna. – To zaszczytne wyróżnienie jest dowodem uznania dla naszej pracy, którą wykonywaliśmy i wykonujemy z pełnym zaangażowaniem. Nie z myślą o odznaczeniach i medalach, ale z myślą o tym, żeby osobom niepełnosprawnym żyło się w naszym kraju lepiej.

Ponadto za długoletnią pracę na rzecz osób niepełnosprawnych w MRPiPS gratulacje odebrały Pani Bożena Głowicka i

Magdalena Witkowska.

Liderzy 25-lecia - Złota Dziesiątka

Podczas konferencji wręczono również nagrody w ramach ogłoszonego przez MRPiPS i PFRON konkursu Liderzy 25-lecia za szczególne zasługi na rzecz osób niepełnosprawnych. Złotą Dziesiątkę Liderów 25-lecia wyłonili internauci w drodze głosowania oddając ponad 12 000 głosów. Najwięcej głosów otrzymali:

1. Marek Winiarczyk – Stowarzyszenie Mazurska Szkoła Żeglarstwa
2. Fundacja Aktywnej Rehabilitacji FAR
3. Jerzy Fijałkowski i Marek Konarzewski – Radio Bogoria
4. PSOUU Koło w Skarszewach
5. Fundacja im. BRATA ALBERTA
6. Edyta Sieradzka – Ogólnopolska Baza Pracodawców Osób Niepełnosprawnych
7. Dorota Kołakowska – Związek Harcerstwa Polskiego
8. Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym Kierowcom SPiNKa
9. Stanisław Żabiński – Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych IKAR w Koszalinie
10. Wiesław Tomaszewski – Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem

Statuetkę Honorową otrzymała Polska Reprezentacja Paraolimpijska. W imieniu reprezentacji statuetkę odebrał jej chorąży Rafał Wilk, towarzyszyli mu Adrian Kastro i Katarzyna Marszał.

- Dzięki uruchomieniu przez PFRON programu Olimpijczyk mieliśmy wyrównane szanse w przygotowaniach z innymi reprezentacjami takich wielkich krajów jak na przykład Wielka Brytania – powiedział chorąży polskiej reprezentacji Rafał Wilk.

Tę część konferencji zakończył występ wokalistki Katarzyny Wachnik.

Wystąpienia prelegentów

W drugiej części konferencji prezentacje przedstawili:

- [Pani Prof. dr hab. Barbara Gąciarz z Wydziału Humanistycznego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, która mówiła o systemie wsparcia osób niepełnosprawnych w Polsce w świetle badań naukowych;](#)
- [Pan dr hab. Marek Rymśza z Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego omówił zagadnienia dotyczące rozwiązywania problemu niepełnosprawności w Polsce i w Europie – dylematy wyboru;](#)
- [Ks. Dr Stanisław Słowik z Caritas Diecezji Kieleckiej przedstawił referat o 25 latach wspierania osób niepełnosprawnych widzianych z ich perspektywy.](#)

Konferencja w Sejmie zakończyła się drugą częścią koncertu Katarzyny Wachnik.

[Konferencja została zarejestrowana i można ją obejrzeć na stronie Sejmu RP - PJM.](#)

Porozumienie w sprawie współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych

Podczas drugiej części obchodów, które odbyły się w Teatrze Palladium Pani Minister Rafalska, Pan Wiceminister Krzysztof Michałkiewicz, Prezes TVP Jacek Kurski oraz Prezes PFRON Robert Kwiatkowski podpisali Porozumienie w sprawie współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych.

Strony zobowiązały się do następujących działań:

- realizacji postanowień ratyfikowanej przez Polskę Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych;
- aktywizacji i społecznej integracji osób niepełnosprawnych;
- podnoszenia świadomości społeczeństwa w sprawach dotyczących osób niepełnosprawnych oraz budowania akceptacji dla ich aspiracji życiowych;
- organizowania wydarzeń, w tym o charakterze kulturalnym, sportowym;
- zwiększenia dostępności dla osób niepełnosprawnych programów nadawanych przez TVP S.A.;
- popularyzowania działań podejmowanych przez Strony na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym promocji dobrych praktyk w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

- promowania zwiększania udziału osób niepełnosprawnych w życiu publicznym;
- promowania zatrudnienia osób niepełnosprawnych w jednostkach reprezentowanych przez Strony;
- zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych w swoich jednostkach organizacyjnych.

Dla zapewnienia harmonijnej współpracy w ciągu 14 dni ma zostać powołany zespół, którego zadaniem będzie koordynacja prac Stron porozumienia.

[Skan Porozumienia pdf 672 kb](#)

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych ogłosiło plebiscyt na Liderów 25-lecia – tych, których działania, pomysły i inicjatywy szczególnie przyczyniły się do rozwoju systemu wsparcia Osób Niepełnosprawnych w Polsce.

Wyboru Liderów dokonała Kapituła, złożona z Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Kandydatów można było zgłaszać w 5 kategoriach:

- Dostępność
- Edukacja
- Sport
- Pracodawca
- Kultura

Laureaci Konkursu

Kategoria Dostępność:

1. Forum Dostępnej Cyberprzestrzeni
2. Karkonoski Sejmik Osób Niepełnosprawnych
3. Alina Wojtowicz-Pomierna

Kategoria Pracodawca:

1. Fundacja Aktywizacja
2. Stanisław Kogut – Senator RP
3. Stowarzyszenie Otwarte Drzwi

Kategoria Edukacja:

1. Fundacja Aktywnej Rehabilitacji FAR
2. Stowarzyszenie św. Celestyna
3. Park Orientacji Przestrzennej przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych w Owińskach

Kategoria Sport:

1. Olimpiady Specjalne Polska
2. Marek Winiarczyk – Stowarzyszenie Mazurska Szkoła Żeglarstwa
3. Romuald Schmidt – Stowarzyszenie Sportowo-Rehabilitacyjne START

Kategoria Kultura:

1. Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela
2. Artur Dziurman – Stowarzyszenie Scena Moliera
3. Fundacja Kultury bez Barrier

Uroczyste obchody zakończył koncert Doroty Osińskiej.